sport-cultură

PREMIILE NOBEL ŞI SPORTUL

De aproape 70 de ani, la sfîrşitul toamnei, cu o regularitate care concurează Jocurile Olimpice, Academia suedeză anunţă atribuirea premiilor Nobel. Chimistul suedez, care a intrat în istorie ca inventator al dinamitei, a lăsat moştenire o imensă cunună de lauri (şi substanţiale premii băneşti) care răsplătesc anual realizările excepţionale în fizică, chimie, fiziologie şi medicină, literatură, precum şi eforturile pentru promovarea păcii. Alfred Nobel, cuprins de remuşcări după ce invenţia sa a fost folosită pentru scopuri diabolice, şi-a propus să se răscumpere în faţa omenirii, premiind şi încurajînd tot ceea ce poate fi util doar propăşirii reale, scopurilor paşnice.

În lungul palmares al laureaţilor premiilor Nobel, descoperim o seamă de prieteni ai sportului. În primul rînd pe scriitorii care au consacrat pagini din marea lor operă actului sportiv, dacă nu chiar vieţii sportive. Romancierul englez **Rudyard Kipling** *(laureat în 1907) a descris cu competenţă şi gingăşie jocul de polo călare. Poetul belgian* **Maurice Maeterlinck** *(1911) a dedicat un eseu „elogiului boxului". Dramaturgul* **George Bernard Shaw** *(1925) a tratat, într-un roman de tinereţe („Profesiunea lui Cashel Byron") viaţa tumultuoasă a unui boxer.* **Ernest Hemingway** *(1954) — el însuşi fost pugilist, vînător şi pescar iscusit — a scris atîtea schiţe şi nuvele (uneori şi romane) despre boxeri, toreadori şi jocheі, încît înşirarea titlurilor ar deveni obositoare.* **Albert Camus** *(1957), fost portar de fotbal în adolescenţa sa algeriană, este adesea citat pentru aforismele lui de etică sportivă.*

Se cuvine să adăugăm acestor laureaţi pentru literatură pe cei ce au obţinut premiul pentru meritele lor în slujba păcii: **Fridtjof Nansen** *(1922), remarcabilul explorator polar, care a traversat Groenlanda pe schiuri, şi pe* **Philip Noel-Baker** *(1959) care, înainte de a deveni celebrul deputat laburist şi preşedintele Consiliului internaţional pentru educaţie fizică şi sport (C.I.E.P.S.) de pe lîngă U.N.E.S.C.O., s-a clasat pe locul 2 în proba de 1 500 m a Jocurilor Olimpice de la Anvers (1920). Să amintim (sub rezerva confirmării) presupunerea că vestitul fizician* **Niels Bohr** *(premiul Nobel, 1922) ar fi fost centrul înaintaş al echipei de fotbal a Danemarcei.*

Zilele trecute, am primit vestea încununării cu premiul Nobel pentru literatură pe 1967 a operei marelui scriitor guatemalez şi prieten al României: **Miguel Angel Asturias.** *Pentru a onora titlul noului laureat, vom reproduce una din schiţele volumului său de debut: „Legende din Guatemala" (1930). Iubitorilor de sport, schiţa „Pălăria diavolului goneşte prin curţi..." li se va părea neîndoios piesă de antologie.*

VICTOR BĂNCIULESCU

PĂLĂRIA DIAVOLULUI GONEŞTE PRIN CURŢI...

O schiţă de MIGUEL ANGEL ASTURIAS

In acel colţ uitat de lume, în acea ţară promisă unei regine de către un navigator zănatec, puterea clericală a înălţat în apropierea relicvelor ce doar cu puţină vreme în urmă stăteau mărturie idolatriei — groaznic păcat în ochii lui Dumnezeu — cel mai frumos templu, adăpostit de munţi şi de vulcani, a căror masă uriaşă ţinea vînturile departe.

Duhovnicii, cărora li se încredinţase slujba religioasă — „oiţe cu inimi de leu" — s-au dedat din slăbiciune omenească, din setea de a cunoaşte, din vanitate faţă de o lume nouă, sau din grija pentru tradiţia spirituală adusă de oameni ai mării şi clerici, cultivării artelor frumoase, studiului ştiinţelor şi filozofiei, neglijîndu-şi atît de mult îndatoririle, încît — aşa cum se va afla în ziua judecăţii de apoi — uitaseră chiar să deschidă biserica după ce trăseseră clopotele pentru mesă, precum uitară să o închidă după slujba de vecernie...

Trebuia să vezi şi să auzi aceste dispute în care se încurcaseră zi şi noapte cei mai înţelepţi, citind din cele mai stranii scrieri sfinte, mereu şi mereu răstălmăcite.

Şi mai trebuia să vezi şi să auzi claca potolită şi desfătătoare a poeţilor, dulcele extaz al muzicienilor şi sîrgul neostoit al pictorilor, care împreună se dedicaseră, cu toate mijloacele şi prerogativele artei, creării unor lumi supranaturale.

Reiese din vechile cronici, din marginaliі încîlcite într-o scriere neregulată, că discuţiile filozofilor şi ale înţelepţilor nu au dus la nimic. Nici măcar numele lor nu sînt pomenite, ba, pentru a-i zăpăci, înţelepciunea Celui de Sus îi făcu să audă un glas care le porunci să renunţe la timpul de care ar fi avut nevoie ca să-şi scrie operele. Timp de un veac tot vorbiră între ei, fără a se înţelege vreodată sau a trage măcar o singură dungă cu condeiul, ba se spune că s-ar fi încîlcit în nişte erezii îngrozitoare.

Despre artişti nu se ştie nimic precis. Despre muzicieni nu se ştie absolut nimic. În biserici dai peste picturi prăfuite, cu chipuri care se detaşează de pe fundaluri cenuşii, aşezate la temelia unor ferestre ce îngăduie orizonturi spre vaste privelişti, al căror farmec neobişnuit stă în ineditul cerului şi în infinitatea vulcanilor. Alături de pictori existau şi cioplitori în lemn, iar statuile lui Crist şi ale Maicii Îndurerate pe care le-au lăsat, ne fac să bănuim că aveau sufletul trist şi erau de sînge spaniol. Ei erau demni de admirat. Meşterii limbii creară în rime, dar din operele lor nu ne-au rămas decît cuvinte disparate.

Să continuăm totuşi. Mi-a trebuit mult timp pentru a spune poveşti de altă dată, întocmai ca Bernal Diaz de Castillo care, în „Cucerirea Spaniei Noi", o carte de istorie, mărturiseşte că a scris-o doar pentru a contrazice pe alt istoric; făcînd astfel ceea ce istoricii fac îndeobşte...

Dar să continuăm cu clericii...

Printre înţelepţi şi filozofi pe de o parte, printre artişti şi naivi pe de altă parte, mai exista unul, poreclit simplu „monahul", atît pentru zelul său pios, pentru sfînta sa frică de Dumnezeu, cît şi pentru faptul că refuza să participe la disputele primilor şi la pierderea de vreme a celor din urmă, deoarece îi socotea pe toţi la un loc ca pe nişte victime ale satanei.

Cufundat în rugăciuni, monahul trăia zile bune şi liniştite, cînd, deodată, pe strada ce înconjura zidurile mănăstirii, trecu un copil ce se juca cu o minge mică de cauciuc.

Şi atunci se întîmplă...

Şi atunci se întîmplă — repet pentru a-mi trage sufletul — ca mingea, ţopăind încoace şi încolo, să ricoşeze şi să pătrundă prin unica fereastruică a chiliei.

Duhovnicul, care tocmai citea dintr-o bucoavnă veche despre Buna Vestire, văzu obiectul mic şi curios căzînd înăuntru, îl văzu — nu fără mirare — cum izbindu-se saltă în sus, măsurînd cu agilitate duşumeaua şi tavanul, tavanul şi duşumeaua, pînă cînd îşi pierdu elanul şi i se rostogoli la picioare, ca o pasăre moartă. Supranaturalul! Un fior rece îi scutură spinarea.

Inima îi bătu cu putere, ca cea a Fecioarei neprihănite în faţa Arhanghelului. Dar în scurt timp, firească, îşi reveni şi rîse printre dinţi de mingea mică. Fără să închidă cartea sau să se ridice de pe locul său, se aplecă pentru a lua obiectul de jos şi a-l arunca înapoi. Şi porni să-l arunce, cînd o bucurie inexplicabilă îi schimbă gîndul: atingerea acestui obiect desta în el o plăcere sfîntă, o plăcere artistică, o plăcere de copil...

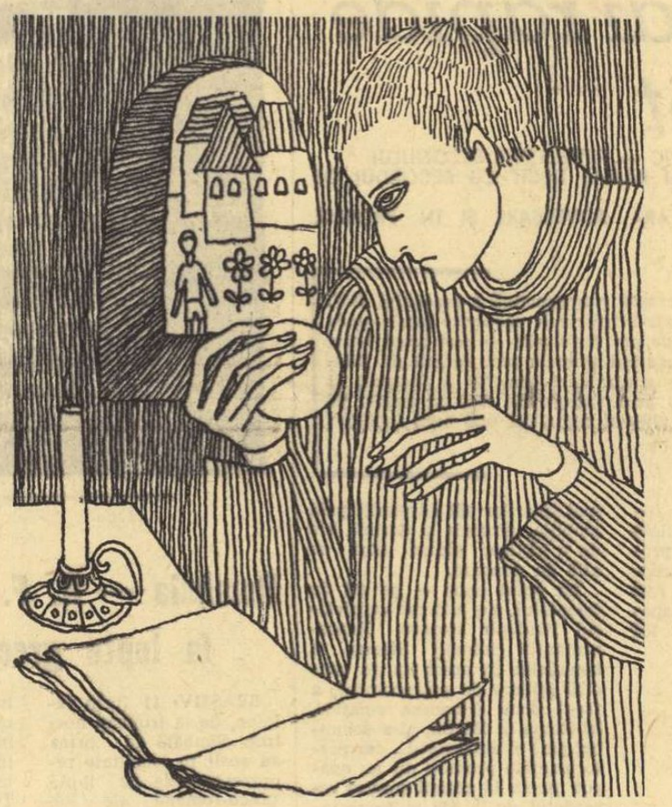

Surprins şi abia deschizînd ochişorii calzi şi căşti de elefant cuprinse obiectul cu toată mîna, ca pentru o mîngîiere, dar îl scăpă imediat, aşa cum ai da drumul unui tăciune aprins. Şi mingea cea mică, vanitoasă şi cu ţoane, se întoarse de la podea atît de repede şi de îndeminatică spre mîinile lui, încît abia avu timp s-o prindă din aer şi să fugă cu ea în colţul cel mai întunecos al chiliei, pentru a se ascunde acolo, ca şi cum ar fi făptuit o nelegiuire.

Încetul cu încetul sfîntul părinte fu cuprins de o dorinţă fără noimă de a ţopăi, întocmai ca mingea. Chiar dacă avusese la început intenţia de a o arunca înapoi, nu se mai gîndi acum la asta, căci cu degete sprintene îi pipăi rotunjimea de fruct, se delectă la vederea culorii albe ca de hermină şi simţi ispita de a o duce la buze şi de a o lipi de dinţii săi pătaţi cu tutun. În cerul gurii simţi mii de stele licărind...

Aşa trebuie să fi arătat Pămîntul în mîinile Creatorului, gîndi el. Nu apucă să rostească vorbele, că mingea îi şi scăpă, într-o clipă, pentru ca după un singur salt, să-i revină în mîini, cu o supunere capricioasă.

Capricioasă sau diabolică?

Se încruntă; sprîncenele-i păreau ciuf de bursuc scăldînd privirea în esenţe parfumate. După cîteva îndoieli lipsite de sens, se împăcă din nou cu mingea demnă de inima lui şi de a oricui, prin elastica ei tendinţă de a se înălţa spre cer.

Şi astfel se întîmplă ca în acea mănăstire, în timp ce unii călugări cultivau artele frumoase, iar alţii ştiinţele şi filozofia, monahul nostru să se joace cu mingea pe coridoare.

Nori, cer, chiparoşi... Nici un suflet în pustietatea aridă a drumului. Din cînd în cînd cîteva stoluri grăbite de papagali dominicani, înecaţi treptat în tăcere. Albă, fierbinte, plină de miresme, aşa se născu ziua din nările vitelor.

După ce sună clopotele pentru mesă, monahul aşteptă în poarta bisericii sosirea credincioşilor şi se jucă în gînd cu mingea pe care o uitase în chilie. Atît de uşurică, atît de sprintenă, atît de albă! — îşi repeta în minte, apoi cu voce tare, pînă cînd îl răspunse ecoul bisericii, săltînd repede ca gîndul:

Atît de uşurică, atît de sprintenă, atît de albă!... Ar fi jale mare s-o piardă. Gîndul îl apăsă, dar îşi făcu singur curaj, zicîndu-şi că nu poate s-o piardă, că nu-i va fi nicicînd necredincioasă. Într-o zi se va lăsa îngropat cu ea... Atît de uşurică, atît de sprintenă, atît de albă...

Dar dacă o fi diavolul?

Un zîmbet îi risipi temerile: mingea era mai puţin posedată de diavol decît arta, ştiinţele şi filozofia; iar pentru a scăpa de şoaptele rele ale fricii, se răsuci pe călcîie, prins subit de ispita de a se duce acolo să şi-o ia şi să se desfete cu ea. Salt după salt... Atît de uşurică, atît de sprintenă, atît de albă...

Pe uliţe — căci în oraşul acesta durat de un afurisit de locotenent încă nu existau străzi — veneau bărbaţi şi femei în straie de sărbătoare. Ei se îndreptau spre biserică fără ca duhovnicul să-i observe, într-atît de cufundat era în gînduri. Biserica fusese clădită din blocuri de piatră; dar în înaltul cerului, turnurile şi cupolele parcă pierdeau din greutate şi păreau uşoare, delicate. Portalul principal avea trei uşi, iar între ele grupe de coloane măiestrit lucrate. Biserica avea altare aurite, cupole şi podele în dulce culoare albastră. Sfinţii stăteau ca nişte peşti nemişcaţi în sclipirile de apă ale templului.

Prin văzduhul paşnic străbătea gunguritul porumbeilor, mugetul vitelor, tropăitul animalelor de povară, strigătele celor care mînau catîrii. Strigătele se încolăceau în cercuri infinite ca şi lasso-urile care înhaţă totul: aripi, săruturi, cîntece. Turmele, urcînd dealurile, întruchipau uliţe albe care se estompau în zare. Drumuri albe, drumuri mişcătoare, drumeaguri dintr-un abur risipit pentru jocul unui monah cu o minge mică, în dimineaţa vineţie...

— Bună dimineaţa, părinte. Binecuvîntează, părinte...

Vocea unei femei îl smulse pe monah din gîndurile sale. Femeia ducea de mînă un copil trist.

— Părinte, vă conjur, am venit să faceţi semnul crucii deasupra băiatului meu. Plînge de zile întregi, plînge şi ţipă tocmai de cînd şi-a pierdut mingea, aici la zidul mănăstirii, iar dumneavoastră ştiţi, cuvioase părinte, de vreme ce şi vecinii o spun, că mingea este chipul diavolului...

(...atît de uşurică, atît de sprintenă, atît de albă...)

Monahul se sprijini bine de uşă pentru a nu cădea de spaimă şi, întorcînd spatele către mamă şi copil, fugi spre chilia lui, fără a scoate un cuvînt, cu ochii înceţoşaţi şi braţele ridicate.

În aceeaşi clipă ajunse şi zvîrli mingea.

— Piei satano! Piei satano!

Mingea căzu în faţa mănăstirii — ţopăit de bucurie al oiţei care zburdă în libertate. Apoi, sărind nebănuit de departe, se desfăcu vrăjită, deasupra capului copilului care alerga după ea, luînd forma unei pălării negre. Era pălăria diavolului.

(traducere de RADU HERBAY)

Convorbiri cu domnul Gore

CUVÎNT ÎNAINTE

Sînt dator cititorilor mei o explicaţie. Acum cîţiva ani am iniţiat o rubrică dacă nu chiar de sport în orice caz foarte sportivă în revista „Contemporanul", străduindu-mă să introduc fotbalul în cultura de azi. Am reuşit: cine observă cu atenţie viaţa literară, va constata fără îndoială existenţa unor fenomene asemănătoare cu acelea întîlnite pe stadion. Din păcate, însă, reciproca nu e valabilă, întrucît după cum se ştie cultura n-a izbutit să pătrundă în fotbal [1]).

Pe vremea aceea, am avut plăcerea să colaborez acolo unde lucram, adică la revista „Teatrul", cu un spirit ales a cărui înţelegere a raporturilor dintre universul artei şi fault, se ridica într-o sută de-asupra mediei, încît colaborările noastre, purtate la ceas tîrziu de noapte, între tomuri de Gordon Craig sau Stanislavski şi teancuri de reviste cu idei, mi-au furnizat numeroase prilejuri de reflexie.

I se spunea Bambino. Eu îi spun şi-acum. El ţinea cu echipa Rapid. Eu, fire mai individualistă, nu ţineam cu nici o grupare. El suferea din pricina giuleştenilor. Şi eu, dar din cauza altor formaţii. Oricum, adevărul este că impresiile lui Bambino şi-au făcut loc în articolele din „Contemporanul", aducîndu-mi cînd laude (pe care nu le meritam), cînd nepăceri (pe care iarăşi nu le meritam). Dar aşa e viaţa: ne bucurăm şi plîngem din cauza altora. Unii au pus la îndoială existenţa reală a lui Bambino, insinuînd că personajul ar fi închipuit. Nimic mai fals. Departe de a fi un personaj, respectivul este o persoană; cît despre cuvîntul închipuit, acesta, vai, i se potriveşte atît de puţin... Numai modestia sa fără pereche în lumea unde trăieşte ne-a împiedicat să-i dezvăluim identitatea.

De atunci însă au trecut ani. Drumurile noastre s-au despărţit. Viaţa, care ne îndepărtează de atîtea, m-a rupt şi de Bambino. El a rămas fidel teatrului, continuînd să lucreze tot acolo unde l-am cunoscut şi aducînd o contribuţie preţioasă, dar, mai ales, unanim solicitată şi apreciată, ceea ce nu e puţin lucru într-un domeniu al esteticii, unde valorile sînt veşnic contestate [2]). De asemenea, a rămas credincios speranţelor sportive de odinioară, crezînd cu fermitate în eficienţa cotiturilor radicale. Eu mă simt cam îndepărtat de preocupările susamintite.

De aceea, atunci cînd Emanuel Valeriu, noul redactor şef al „Sportului" sau redactorul şef al noului „Sport", mi-a propus să reiau firul rupt cîndva, l-am refuzat politicos, declinîndu-mi competenţa.

— N-am mai fost de mult pe un stadion. Şi, de altfel, situaţia fotbalului nostru e atît de stranie, de complicată, încît îmi este cu neputinţă să mă descurc în aceste chestiuni. *Nu mai înţeleg nimic...*

— Da? — a murmurat el distrat, nu ştiusem că te-au cooptat în conducerea Federaţiei.

— Dar — am urmat eu — trecînd peste această observaţie deplasată [3]) — întîmplarea face ca în ultima vreme să fi cunoscut un om remarcabil care mă onorează cu prietenia sa, urmăreşte îndeaproape, deşi de la distanţă, fenomenele sportive şi posedă o capacitate rară de a interpreta fotbalul contemporan. Ţi-l recomand călduros.

— Cum îl cheamă?

— Gore. Domnul Gore.

— Nu cunosc. E fotbalist?

— Nu l...

— Cum, n-a jucat niciodată?

— În tinereţe, un pic. Dar numai cu capul.

— Poate-l metodist...

— Nu e.

— Nici antrenor, măcar?

— Nici.

— Vrei să spui că n-are nimic de-a face cu fotbalul...?

— Întocmai.

Atunci, sărind de pe scaun, gazda mea a strigat:

— Perfect. Asta-i omul care ne trebuie!

...Şi, aşa se face că, începînd de săptămîna aceasta, impresiile eminentului meu prieten, domnul Gore, vor vedea lumina tiparului, transcrise cu fidelitate şi respect de către admiratorul său...

NU MAI E CE-A FOST

Domnul Gore a meditat îndelung pe marginea procesului de divorţ al celor doi tineri polonezi din oraşul Kielce: întrebată de ce doreşte să se despartă, soţia declarase, sub stare de jurămînt, că patima fotbalistică a partenerului de viaţă a devenit insuportabilă, acesta frămîntîndu-se pînă şi noaptea-n pat pe tema golurilor şi a apărării beton.

Ce argument mai convingător poate fi oferit sociologiei şi psihologilor decît întîmplarea de la Kielce — a spus interlocutorul meu — pentru a demonstra influenţa profundă (din păcate nu şi fecundă) a fotbalului în viaţa generaţiilor noi?... Şi ce modificări substanţiale au intervenit în mentalitatea tineretului, în raport cu obiceiurile epocilor anterioare? Toate se schimbă pe lumea asta, inclusiv dorinţele.

Aici dl. Gore a căzut o clipă pe gînduri, după care a continuat:

— Într-adevăr, pe vremea mea, cînd pasiunea sportivă nu dobîndise chiar asemenea proporţii, noaptea, soţul încă tînăr practica un altfel de joc, ce-i drept tot bărbătesc.

ACEASTA-I ÎNTREBAREA

Zilele trecute, dl. Gore, întîlnindu-se pe stradă cu un antrenor şi cerîndu-i explicaţii cu privire la neputinţa echipelor noastre de a învinge marile cluburi străine, acesta l-a prins de-un nasture şi i-a răspuns:

— Dar nu uitaţi, nu uitaţi că noi sîntem amatori.

Dl. Gore l-a privit drept în ochi:

— Amatori de profesionism?

PREVIZIUNI

Am remarcat — mărturisea prietenul meu — că în ultima vreme timpul consacrat jocului propriu-zis în cadrul unui meci de fotbal a scăzut tulburător de mult. De la nouăzeci de minute la începuturi (în veacul al 19-lea) s-a ajuns treptat-treptat la şaizeci şi cinci de minute, restul clipelor fiind utilizat în alte scopuri, precum: întreruperile, discuţiile cu arbitrul, aruncarea mingii de pe teren în tribune, aruncarea sticlelor de Pepsi-Cola din tribune pe teren, întrarea medicilor pe gazon, ieşirea jucătorilor de pe gazon etc., etc. Procesul cunoaşte o evoluţie lentă dar sigură. Or, dacă lucrurile continuă a se desfăşura în acelaşi ritm, dacă timpul de joc scade în fiecare an cu 5%, asemenea unei monezi care-şi pierde necontenit puterea de cumpărare, înseamnă că în anul 1972 meciurile vor dura de fapt 40 de minute, în 1979 — 25 de minute, iar în anul 2000 cuplajul de pe stadionul „23 August" va cunoaşte numai două minute de fotbal: un minut Rapid — Dinamo şi un minut Steaua — Progresul [4]).

p. conf. AL. MIRODAN

1) *Ideea de a aşeza loviturile libere în vecinătatea poziei ermetice — era prima oară după mulţi ani cînd se petrecea aşa ceva, adică de cînd Camil Petrescu sărea înainte de război de la fenomenologia lui Husserl la analiza lui Buratki — a stîrnit o adevărată migraţie scriitoricească în direcţia fotbalului, pricinuind subsemnatului învinuiri fără număr. Şi din partea Uniunii Scriitorilor. Dar şi din partea U.C.F.S.-ului. Ciudat, cu toate deosebirile fundamentale dintre cele două organisme, punctul lor de vedere este identic: şi unul şi celălalt reproşează prozatorilor că în loc să-şi vadă de scris se amestecă în treburi care nu-i privesc.*

2) *E easier-administrator.*

3) *Atît la adresa mea cît şi la aceea a Federaţiei.*

4) *Cifrele i-au fost furnizate d-lui Gore prin amabilitatea „Institutului de Cercetări şi Statistică Electronică de pe lîngă ziarul „Sportul" — I.C.S.E.Z.S. (Al. M.)*

Sportivul sir Alexander Fleming

În cripta catedralei Sfîntul Paul, unde sînt îngropate marile personalităţi ale Angliei, lîngă monumentele uriaşe ale lui Nelson *şi* Wellington, *sub o lespede de piatră marcată discret cu iniţialele* A. F., *odihnesc, din anul 1955, rămăşiţele pămînteşti ale unui geniu al ştiinţei, despre care, pe bună dreptate, s-a afirmat că „a salvat mai multe vieţi şi a alinat mai multe suferinţe decît oricare alt om care a trăit vreodată". Omul acesta a fost* sir Alexander Fleming, *descoperitorul penicilinei.*

Aşa cum ni-l descrie André Maurois[1]), după care sînt luate şi aceste notiţe, Alexander Fleming era scoţian, unul din acei „lowlanders" din Ayrshire, cărora le place să necăjească pe alţii şi nu se grăbesc să laude.

Descoperitorul penicilinei s-a comportat toată viaţa ca un veritabil campion. La admiterea în şcoala de medicină, în iulie 1901, a reuşit primul pe tot Regatul Unit. În 1905 obţine cu uşurinţă titlul de *F.R.S.C.* (Membru al Colegiului regal de chirurgie). La toate concursurile profesionale la care s-a prezentat s-a clasat pe locul I. Şi pînă la sfîrşit, a obţinut *Premiul Nobel*. Dar nu în acest sens, figurativ, trebuie considerat sir Alexander Fleming un sportiv, ci în sensul cel mai propriu.

Alexander Fleming a fost un adevărat polisportiv şi viaţa lui a fost strîns legată de activitatea sportivă. În punctele de mare răscruce ale carierei, activitatea sportivă i-a hotărît chiar drumul profesional.

După ce a obţinut pe primul loc certificatul de admitere în şcoala de medicină, putea să-şi aleagă oricare din cele douăsprezece asemenea şcoli care funcţionau la acea dată în Londra. *„Nu ştiam nimic despre nici una* — avea să se destăinuie mai tîrziu Fleming — *dar ca membru al echipei de polo pe apă, jucasem pentru London Scottish împotriva studenţilor de la Saint Mary's, aşa că am ales Saint Mary's".* După terminarea şcolii de medicină, tot sportul avea să-i îndrume paşii şi spre bacteriologie, ramura medicală ce avea să-l facă celebru. Pe vremea aceea preda la Saint Mary's unul dintre cei mai renumiţi profesori de bacteriologie, pe nume Almroth Wright. Spitalul rîvnea să-şi reînfiinţeze „Shooting-clubul" (clubul de tir), care cîştigase cu ani în urmă cupa spitalelor, şi pentru aceasta Freeman, unul dintre asistenţii lui Wright, era în căutare de doctori tineri, buni trăgători de tir. Freeman i-a propus franc lui Fleming:

— Ascultă! Ştiu că eşti trăgător bun... Vino la lab (n. a. prescurtat de la laborator).

Freeman s-a adresat profesorului Wright, rugîndu-l să-l angajeze pe Fleming. Wright îşi dădu asentimentul şi Fleming intră astfel să lucreze în laboratorul pe care n-avea să-l mai părăsească pînă la moarte şi în care va face descoperirea epocală a penicilinei.

O echipă de polo pe apă l-a hotărît să aleagă spitalul Saint Mary's şi o echipă de tir să aleagă ca specialitate bacteriologia. Fleming recunoaşte singur: *„Sportul a avut o influenţă considerabilă asupra carierei mele. Dacă la începuturile studenţiei mele nu m-ar fi interesat înotul, n-aş fi intrat niciodată la spitalul Saint Mary's, nu l-aş fi avut ca profesor pe Almroth Wright şi e foarte probabil că n-aş fi devenit niciodată bacteriolog".*

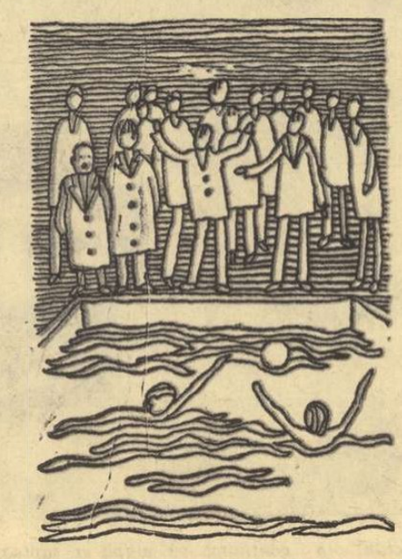

De cîte ori pleca la odihnă, la casa din Suffolk, găsea în pescuit, înot şi mai ales grădinărit, un izvor nesecat de bucurii. Îşi petrecea timpul cu distracţiile pe care le ofereau rîul şi, în imediata lui apropiere, un teren de golf. Seara juca „crochet" şi cînd se înnopta, făcea „putring" la lumina felinarelor.

Pasiunea pentru joc a lui Fleming mergea pînă acolo încît mulţi l-au acuzat că şi munca profesională, munca de cercetare ştiinţifică, erau considerate de el tot ca un joc. Chiar dacă ar fi aşa, nu trebuie să uităm seriozitatea şi perseverenţa cu care Fleming a practicat acest „joc", care a avut drept strălucit rezultat descoperirea penicilinei.

După cum prea bine se ştie, penicilina a fost mult timp o descoperire de laborator şi ca toate marile descoperiri, a avut şi ea partea ei nedreaptă şi îndelungată de neîncredere şi oprobiu. Fleming credea însă nezdruncinat în ea, şi căuta să demonstreze tuturor valoarea noului medicament. Deseori el compara penicilina cu un mare campion, ai cărui adversari sînt microbii. *„Puneţi campionul în ring, în faţa adversarului* — afirma Fleming — *de rest va avea grijă el singur".*

Poate, de asemenea, nu lipsit de semnificaţie este faptul că unul dintre primii bolnavi din lume care au fost vindecaţi cu penicilină de către Fleming în persoană a fost tot un sportiv şi tot pentru un scop sportiv. Este vorba de doctorul Rogers care, prin 1932—1933, a avut un puseu de conjunctivită pneumococică, tocmai înaintea unui concurs de tir. Cum lipsa din echipă a doctorului Rogers ar fi periclitat serios şansele echipei Saint Mary's, Fleming a intervenit, picurînd în ochii bolnavului miraculoasa soluţie galbenă care pe vremea aceea se producea în cantităţi infinitesimale. În ziua concursului, doctorul Rogers era vindecat.

La spitaul Saint Mary's a domnit totdeauna o veritabilă atmosferă sportivă. În 1930, spitalul dispunea de cinci echipe de rugbi, care au dat patru căpitani echipei Angliei. În vasta piscină a spitalului se desfăşurau periodic concursuri de înot şi polo. Totuşi, tirul rămînea pe primul plan. Concursurile erau pasionante şi la ele participau atît studenţii cît şi profesorii. Se povestesc multe întîmplări cu haz din această perioadă de glorie sportivă a spitalului Saint Mary's. În marea lor majoritate, întîmplările erau legate de numele lui Fleming. Iată o mostră, care demonstrează nu numai pasiunea pentru sport a lui Fleming, ci şi temperamentul şi umorul lui.

Într-un an, profesorii participanţi la concursurile de tir au găsit, la intrarea în poligon, un student care, cu un ton autoritar, îi întreba pe toţi ce vîrstă au şi şi-o însemna.

— Ce importanţă are vîrsta noastră?

— Pentru fiecare an peste vîrsta de patruzeci de ani, vă dăm un punct handicap, a spus cu îngăduinţă studentul.

Asta l-a întărîtat pe Fleming, care a răspuns cu gravitate:

— Nouăzeci!

— Studentul a tresărit, dar neîndrăznind să-şi retracteze spusele a notat: *„Handicap 50".*

Toată viaţa lui, Fleming a rămas un pasionat spectator al competiţiilor de rugbi, polo sau tir. Ca spectator se comporta simplu şi natural, urla ca un student oarecare, susţinîndu-şi echipa şi producea nedumerirea celor care nu-l cunoşteau de aproape, încît cei din jur se întrebau uimiţi *„Cum se poate? Acesta-i vestitul Fleming, descoperitorul penicilinei?".*

Despre necesitatea de a face sport, despre importanţa activităţii sportive în pregătirea profesională a studenţilor în medicină, Alexander Fleming a scris, cu deplină convingere, lucruri ce vor rămîne peste ani: *„Sînt oameni care-şi închipuie că studenţii ar trebui să-şi petreacă tot timpul studiind medicină şi renunţînd la orice sport. Nu sînt de acord! Dacă un student n-ar face tot timpul decît să citească manualele, ar ajunge poate să le cunoască mai bine decît oricare altul. Zic POATE, pentru că nu sînt deloc sigur. Probabil că ar cunoaşte mai bine litera cărţii, dar nu spiritul lor! Cred că v-aţi dat seama de pe acum că studiul medicinei presupune mai mult decît cunoştinţe livreşti. Trebuie să înţelegi oameni şi să cunoşti natura umană. Nu există mijloc mai bun de a înţelege natura umană, decît făcînd sport şi mai cu seamă sport de echipă. Cînd faci parte dintr-o echipă, joci nu pentru tine, ci pentru toată echipa. Iată un antrenament admirabil pentru viitoarea noastră viaţă de medici. Cînd medicul trebuie să joace jocul vieţii, nu pentru sine, nu pentru reuşita sa materială, ci pentru binele bolnavilor săi, indiferent dacă el este cel care cîştigă. Medicii alcătuiesc laolaltă o echipă. Cei care joacă un joc egoist distrug spiritul de echipă şi coboară nivelul profesional. Faceţi sport şi vă veţi alege cu mult mai mult de pe urma cărţilor pe care le citiţi. Îi veţi înţelege mai bine pe bolnavii voştri şi veţi fi medici mai buni"...*

Exemplul de viaţă pe care ni l-a dat Alexander Fleming, care a îmbinat armonios activitatea ştiinţifică de cercetare cu activitatea sportivă, se încadrează perfect în cadrul conceptului pedagogic englez de educaţie, în care sportul este considerat un mijloc de prim plan în formarea caracterelor. Nu întîmplător la spitalul Saint Mary's, la punerea pietrei fundamentale a unei noi aripi, în blocul de marmură s-a aşezat alături de o cultură de penicillium (omagiu lui Fleming) şi de cartea lui *sir Zahary Cope* despre istoria spitalului (dovadă a tradiţionalismului englez), şi *un cronometru care indică timpul în care campionul spitalului a alergat distanţa de o milă.*

CLEMENT BACIU
doctor în ştiinţe medicale

1) André Maurois: *„Alexander Fleming".* Trad. conf. dr. N. Cajal. Editura Medicală Bucureşti, 1965.

Ilustraţiile paginei de
RODICA PROTO